

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

IR
UG
S

I DETTA NUMMER:

MEDAN GRÄSET VÄXER...

SJUKHUSET
AV FÖRSTA KLASS

»LORT-SVERIGE»
ELLER MÖNSTERLAND?

Bidrag av:

J. A. Göth,
Bertil Malmberg,
Josef Oliv m. fl.

KORSORD SCHACK KRÖNIKA

NOVEMBER.

Teckning av T. Sandberg.

N:r 7 1938

PRIS 25 ÖRE

FLYGFOTOGRAFIER.

Vid behov av flygfotografier över sanatorier och sjukhus vänd Eder förtroendefullt till oss. Vi leverera vykort och förstoringar i alla utföranden. Stort arkiv finnes med bilder från de flesta anläggningar.

AKTIEBOLAGET FLYGTRAFIK,
Baldersgatan 5, Stockholm. Tel. 11 19 95.

Bliv ombud för

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

I ALLA ORTER OCH SAMHÄLLEN, där vi ej förut äro representerade, sökas energiska ombud för direktförsäljning av tidskriften "Status". Riksorgan för Sveriges lungsjuka. Lönande fritidsarbete. — Lämpliga personer, som uppgiva ungef. försäljningsmöjligheter, kunna erhålla ensamrätt till direktförsäljning för ett visst område. Skriv efter försäljningsvillkor och anvisningar omedelbart!

Tidskriften "Status"

Götgatan 83 Stockholm

MÅLERÅS

O. SJÖLANDERS LÄDERINDUSTRI MÅLERÅS

Tillverkning av portföljer såväl bättre som billigare, samt specialtillverkning av läderartiklar för reseffektindustrin.

Tel. Målerås 19. Tel. Målerås 19.

Aktiebolaget

Målerås Glasbruk,

MÅLERÅS

Tillverkar:

HUSHÅLLS- OCH PRYDNADSGLAS
KRISTALL - HALVKRISTALL
SODA- OCH FÄRGGLAS.

Största sortering

Graverade prydnadsglas. Konstnärliga medarbetare.
Telefon 24 och 25 Exp. 4

Stiftelsens jultidningar

JULGÅVAN

De kristna hemmens jultidning. Pris kr. 1:25

JULOTTAN

Ungdomens jultidning. Pris 55 öre.

JULKÄRVEN

Barnens egen jultidning. Pris 40 öre.

Rekvirera provblad och försäljningsvillkor.

**Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens
Bokförlag Stockholm 3**

VINTERHÄLSNING 1938

Utg. av pat. vid centralsanatoriet, Sandträsk, Norrb.

Pris 75 öre.

Ins. 75 öre pr postgiro 60434 så erhåller Ni tidningen fraktfritt.

**Prenumerera på
Status 1939! Pris 5 kr.**

För detta pris erhåller Ni utan extra kostnad "Status" rikt illustrerade och värdefulla JUL- och MIDSOMMARNUMMER (n:r 6 o. 12), vilka annars kosta 1 kr. per st.

Lungsjuka

erhålla emellertid tidskriften för ett pris av 3: — kr. per år.

Prenumerera i dag! Ni behöver endast sända in 5 resp. 3 kr. på postgiro 154420, Tidskriften Status, Götgatan 83, Stockholm, så kommer tidningen till Er i korsband under hela nästa år.

Tryckeri A.-B. Federativ

KLARA VÄSTRA KYRKO GATA 17

Telefoner: Faktorskontoret 10 98 12

Kassakontoret 11 35 14

NYKÖPING

Sven Andersson & C:o

NYKÖPING

Repslagaregatan 16, tel. 992, 903.

Östra Storgatan 13, tel. 773.

Västra Kvarngatan 16, tel 397.

Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror.

BILLIGA PRISER!

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

NOV. 1938

Utkommer en
gång i månaden

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon: 41 39 99 · Postgiro 154420
Götgatan 83^{III}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
Götgatan 83^{III}, Stockholm

Medan gräset växer...

Då De Lungsjukas Eftervårdskommitté föregående höst i eftervårdsfrågan uppvaktade landets socialminister, hemställde kommittén som bekant, dels att statsrådet skulle gå i författning om en allsidig utredning av frågan om nödvändigheten ur skyddssynpunkt av en effektiv och värdig form av eftervård för de lungsjuka, dels också att den statliga fattigvårdsinspektionen i avvaktan på att andra anordningar kommer till stånd, fäster sin uppmärksamhet på, huruvida de understöd, som f. n. utan ordnas till lungsjuka, med hänsyn till föreliggande omständigheter kunna anses tillräckliga.

Beträffande det förstnämnda önskemålet har ju detta så tillvida vunnit beaktande, att en av Nationalföreningen mot tuberkulos tillsatt kommitté anförtrots en utredning i eftervårdsfrågan, till vilken Eftervårdskommitténs synpunkter sägas ligga till grund. Som vi förut meddelat, väntas denna kommitté ha slutfört sitt arbete i höst eller i varje fall före detta års utgång.

Vad frågan om fattigvårdsunderstödens tillräcklighet beträffar, tycks denna av allt att döma icke ha rönt något större intresse hos vederbörande. Man menar tydligen, att i och med att en kommitté tillsättes, är allan rättfärdighet uppfylld. Den, som är lungsjuk och arbetsoförmögen, beräknas tydligen kunna leva på hoppet (och det i underkant tilltagna understödet). Tyvärr är det nu så, att ännu ingen blivit fet enbart på förtröstan, underligt nog inte ens kunnat leva på den, hur sympatisk en sådan diet än kan förefalla. En lungsjuk man utan familj t. ex., som hänvisas till att leva på — låt oss säga 80 kr. i månaden för att taga ett belopp i överkant — kan och bör visserligen glädja sig åt att man uppmärksammat hans belägenhet och till på köpet tillsatt en kommitté för att förbättra den — men att lekamligen

existera på denna förvissning; ja, vad tro herrarna själva?

Visserligen har man inte skäl att antaga, att Nationalföreningens kommitté arbetar efter samma principer som t. ex. Stockholms stads hälsovårdsnämnd, till vilken en motion i Stockholms stadsfullmäktige om lämpligt arbete åt tuberkulossjuka konvalescenter den 21 okt. 1915 remitterades utan att nämnden ännu — 23 år senare! — inkommit med förslag i frågan. Men man måste dock beräkna, att det dröjer ännu minst ett à två år innan man hunnit så långt att eftervårdsfrågan för de lungsjuka genom de lagstiftande myndigheternas försorg kan väntas bli slutgiltigt löst — att den blir löst på ett värdigt och effektivt sätt har man f. ö. ingen garanti för. Innehållet i det förslag i frågan, som kommer att avgivas av Nationalföreningens sociala utredning och sedermera ev. av Socialdepartementet känner man inte närmare.

Det finns ett ordspråk, som säger, att "medan gräset växer, dör kon". Mähända förefaller det en smula drastiskt att citera dessa visa ord i detta sammanhang, men det kan nu inte hjälpas, att de ovillkorligen faller en i minnet, då man skärskådar denna fråga. Sedan Eftervårdskommittén för ett år sedan hos socialministern framförde sin härovan refererade hemställan om en utredning om fattigvårdsunderstödens tillräcklighet (eller otillräcklighet!), ha levnadsomkostnaderna stigit avsevärt. Levnadskostnadsindex, som den 1 okt. 1937 var 165, var den 1 okt. i år uppe i 167, och vad livsmedelsindex beträffar, har detta under samma tid stigit med 5 enheter, från 140 till 145. Som exempel kan nämnas, att fläsket gått upp från 2:29 till 2:35 och gödkalv från 2:42 till 2:55. Mjölken, som vid nyårstiden gick ned till 24 öre per liter (i Stockholm) har sedan dess

SJUKHUSET AV FÖRSTA KLASS

Att vårt land, icke minst då det gäller sjukhus och hälsovård, är ett kulturland och ett föregångsland är ett känt och ofta omvittnat faktum. Ärligen anslår staten, städer och landsting stora summor till byggnader och förbättringar på dessa områden; nya rön inom läkarevetenskapen, ökade fordringar på hälsovård och hygien kräva ständigt nya anslag. Omsorgen om den sjuke — medan han eller hon vårdas som patient på ett svenskt sjukhus — lämnar sällan eller aldrig något övrigt att önska, icke minst tack vare vår kvalitativt förnämliga läkarekår och väl utbildade sköterskor. Icke utan en viss självbelåtenhet spegla vi oss i operationssalarnas kakelväggar och i blänkande nickelbeslag — här utvecklas all den komfort, all den lyx, som man väntar sig i ett modernt sjukhus i ett kultursamhälle.

Häromdagen hade vi förmånen att diskutera dessa förhållanden med en man, som torde vara kompetent att uttala sig om sjukhus och sjukhusbyggen. Man hade kunnat vänta sig, att denne man, som dock med stolthet borde kunna peka på mycket moderna och ändamålsenliga sjukhus, vid vars tillkomst han spelat en ingalunda oviktig roll, skulle slå sig för sitt bröst och säga: Se, vad göres oss mera vittne behov! Se, vilka förnämliga sjukhus och lasarett, vi ha här i landet, se, hur det blänker av nickel och kakel, av vitt linne och skinande golv! Var finner ni bekvämare sängar och mera hygieniska anordningar?

höjts till 27 öre, grädde, bröd, margarin, mjöl och ägg har också stigit ganska avsevärt; ägg med inte mindre än 7 procent — alltsammans för den lungsjuke viktiga, ja, nödvändiga födoämnen.

Vad bostadsfrågan beträffar, kan man, åtminstone i Stockholm, konstatera en höjning av hyrorna för bl. a. möblerade rum. N. D. A. uppgav häromdagen, att man för ett någorlunda anständigt och bekvämt möblerat rum i Stockholm f. n. får betala minst 60—65 kr. i månaden. Under 50 kr. torde man i varje fall inte kunna uppbringa ett för en lungsjuk konvalescent lämpligt rum, och det är då lätt att räkna ut, vad t. ex. en ungarl med 70 à 80 kr. i månadsunderstöd sedan får över till mat.

Vid Stockholms stadsfullmäktiges första sammanträde efter stadsfullmäktigevalen yttrade red. Z. Höglund bl. a.: "Vi önska avskaffa begreppet fattigvård, men det är en fråga, som närmast berör staten; vi

Men han sade intet av allt detta. Då vi framkastade något om *förstklassighet*, förklarade han helt enkelt, att enligt hans mening *finnes f. n. endast sjukhus av tredje klass!* Tredje klass!

Så här utvecklade vår sagesman sin mening i frågan: Tredje klass sjukhus — det är alla de sjukhus vi f. n. äga. Andra klass: det är i vardande genom införande av individuell utspisning (det s. k. Budapestsystemet).

Och sjukhuset av första klass, hur ser det ut?

— Sjukhuset av första klass, det bör vara *målet* för våra strävanden. (F. n. finnes det ej i hela världen.) *Sjukhuset av första klass har "social service-avdelning", varigenom eftervårdens problem löses;* det är det sjukhus, där de patienter, som äro så sjuka eller gamla att de ej passa i det nuvarande samhället, kunna *få en plats i ett näringsliv, som skapas för deras skull*, där de, oberoende av fattigvård och andra sociala institutioner av mer eller mindre otidsenligt slag, kunna få sin existens tryggad. Det är de lungsjuka eller eljest tuberkulösa, det är sockersjuka, kräftsjuka, reumatiker och sinnessjuka — det är hela den här av olyckliga människor, som f. n. föra en svår och oviss, ofta förnedrande, kamp för tillvaron.

En läkare, en mänsklighetens välgörare, skall på detta nya sjukhus icke mera plågas av den bittra tanken, att han förmår hjälpa sin patient endast till en

(Forts. å sid. 6.)

vilja avlösa fattigvårdsformen genom andra för de hjälpbehövande mer värdiga understödsformer.

I avvaktan på en sådan reform måste vi se till, att de understödda erhålla full kompensation för de ökade hyres- och livsmedelskostnaderna och att den av statsmakterna genomförda pensionsreformens syfte helt förverkligas genom kommunens medverkan. Pensionärshem måste bl. a. byggas för sådant ändamål. En utredning bör göras om minimistandard för hjälpbehövande, däri inbegripet särskilt bostadsförhållandena."

Ett sådant initiativ från dem, som makten hava i Stockholms stad måste hälsas med odelad tillfredsställelse. Men detta kan tyvärr endast leda till en isolerad reform för huvudstadens vidkommande. Man skulle därför önska, att problemet snarast möjligt tages upp till behandling även av den *statliga* fattigvårdsinspektionen.

J. S—n.

Herrgården som blev vilohem för tuberkulösa

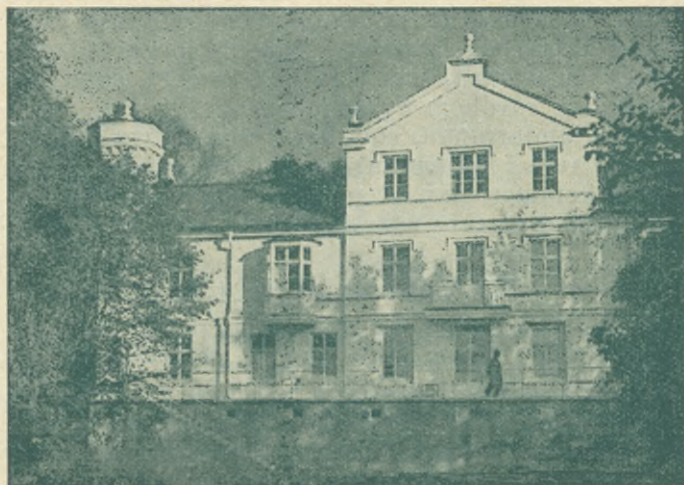
Vårby gård, trivsamt ställe med plats för 40.— Kostar 250,000 i reparation.

Som vi redan tidigare kunnat meddela har Vårby vackra slott i Mälardalen — vilket som bekant äges av Stockholms stad — i sommar undergått en genomgripande restauration för att inredas till Stockholms stads vilohem för icke smittoförande tuberkulösa konvalescenter.

Denna restauration är nu slutförd och då detta skrives håller man på att flytta dit möbler och ställa i ordning för att ta emot de första gästerna. Hemmet är iordningställt för 40 patienter, men möjligheter finnas för att utöka det med ytterligare 10 platser. Invigningen av hemmet torde komma att äga rum i mitten på denna månad.

Byggnaden ligger synnerligen vackert med utsikt över en del fagra holmar ute i Mälaren. Omgivningens består av granna lövträd av det slag man finner längs Mälardalen.

Fastän löven redan nu till stor del fallit är knappast möjligt att upptäcka byggnaden, förrän man är in på knutarna. Så lummigt och tätt med skog är det. En gammal allé för upp till herrgårdsbyggnaden. Den lyser nu i gulvit färg med cementgrå sockel. Byggnadens raka, rena linjer

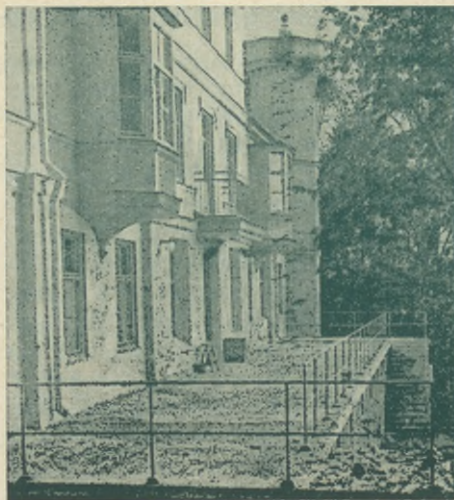

Vårby slott.

gör att man känner det vilsamt att betrakta huset. Ingenting irriterar, allt är lugnt och stilla och det är också meningen på ett sådant ställe, där patienter, som äro på bättringsvägen, i lugn och ro skola återvinna hälsa och krafter.

En härlig solveranda mot väster.

De flankerande tornen som ses från sjösidan ge byggnaden en lätt anstrykning av borg. Sådant var ju vanligt förr och karaktären har i det avsendet bibehållits. Längs fasaden, som ligger mot väster, löper en terrass, som blir en härlig liggveranda för patienterna. Mitt framför öppnar sig Mälarens vatten, och det erbjuder en del förströelse att

Solterrassen.

HUVUDENTREPRENÖR

för Stockholms Stads Konvalescenthem
vid Vårby

BYGGMÄSTARE ANDERS PERSSON

Eriksbergsgatan 12 A, Sthlm. Tel. 10 27 53, 21 15 37.

GLASMÄSTERIARBETET

i Stockholms Stads Konvalescenthem vid Vårby har utförts av
A.-B. C. L. SCHÖNOW & Co

Smålandsgatan 24, Stockholm. Tel. 10 06 22, 20 55 79

Mosaikarbetet

i Stockholms Stads Konvalescenthem vid Vårby
är utfört av

J. SCHUB, CEMENTGJUTERI

Fabrik: N:a Hammarbyhamnen (Tegelviksgatan).
Tel. 42 45 45 samt 31 83 68. Surbrunnsgatan 6

TAKTEGEL, MURTEGEL, TRÄVAROR, MASONITE,
WALLBOARD, CEMENT OCH GRUS SAMT
ALL ÖVRIG BYGGNADSMATERIAL

Nils Palmquists Eftr.

KNUT JONASSON - Fittja

Telefon Fittja 28

Leverantör till Sthlms Stads Konvalescenthem vid Vårby

MÅLERIARBETET

i Stockholms Stads Konvalescenthem vid Vårby
har utförts av

MÅLARMÄSTARE P. J. EHRNSTRÖM

Telefon 26 KUNGSÄNGEN Telefon 26

ligga och se de vita, vackra sommarbåtarna fara förbi.

Genom en stor veranda kommer man på nedre botten in till köket. Det ligger alltså inte undan-gömt i en vrå, som emellanåt förekommer på ett hem, utan öppet och fritt som ett herrgårdskök. Mitt på golvet stå två Aga-spisar med modernaste anordningar. Skåplängan pryder sin plats.

Från stora verandan kommer man också in till stora matsalen. På ena sidan om denna ligger dagrummet. Det har en möbel i mörk björk med en vacker soffa i Karl Johans-stil och stort bord i samma form. Även den möbleringen stämmer väl överens med rummets och byggnadens karaktär. All möblering har skett med tanke på att det skall vara ett hem, där patienten trivs och kan återvinna hälsa och livsmod. Ingenting ger påminnelser om anstalt, som förr var vanligt, även när det gällde vårdhem av denna typ.

Föreståndarinnan, som är syster Märta Olsson, har sitt rum i bottenvåningen intill matsalen. Från denna kommer man ut på den nyss omtalade terrassen med utsikt över Mälaren.

Tio patientrum en trappa upp.

I våningen en trappa upp äro de tio patientrummen belägna. De äro hållna i glada färger för att pigga upp konvalescenterna och hålla modet uppe, även under kulna höstdagar, då stormen viner i knutarna och regnet öser ned. Patienterna ha var sitt skåp, där de få ha sina kläder och kunna plocka in annat smått.

Personalen bor i tredje våningen. I samtliga våningar finnas bad- och toalettrum.

Det var i april 1937 som stadsfullmäktige anslog 190,000 kr. som ställdes till fastighetsnämndens förfogande för iordningställandet av Vårby gård. Annars hör hemmet under hälsovårdsnämnden.

Sedan man i vintras fått ritningarna klara och infordrat anbud visade det sig att kostnaderna blevo något högre än man tidigare beräknat. Anledningen därtill var dels stigande material- och arbetspriser, dels att huvudbyggnaden på Vårby gård vid nya undersökningar visade sig vara mera bristfällig än man tidigare funnit anledning antaga. Stadsfullmäktige beslutade att anslå det ytterligare erforderliga beloppet på 60,000 kr. och så sattes arbetet i gång i våras.

SJUKHUSET AV FÖRSTA KLASS

(Forts. från sid. 4.)

viss gräns — till sjukhusets port, på vars andra sida månaders, ja, års skötsel och omsorger kanske spolieras på några få veckor. Det meningslösa i en sådan kamp mot sjukdom och död skall härigenom försvinna. Då sjukhuset ej mera kan hårbärgera den sjuke, vet läkaren, att han kan hänvisa honom till sjukhusets "social service-avdelning", vars kurator tar vid, där doktorn slutar.

Ty sjukhuset av första klass har intet med ökad användning av kakel, nickel eller annan lyx att göra — det har med ökad mänsklighet att göra; lösandet av *eftervårdens problem som komplement till sjukhuset*.

Så talade en man, som genom decenniernas arbete i sjukvårdens tjänst konfronterats med det problem, utan vars lösning all sjukvård, all modern hygien är och förblir något ofullgånget, men med vars slutliga och rationella lösning i vårt land, Sverige verkligen skulle bli föregångslandet framför alla länder, då det gäller sjuk- och hälsovård — en sjuk- och hälsovård, värdig ett kulturland. J. S—n.

Eko ur pressen

"En hård man."

I Östersunds-Posten för den 1 nov. ha patienterna vid Hede Sanatorium låtit införa sin sedvanliga vädjan till allmänheten om bidrag till den insamling, som varje år anordnas för att bereda de å sanatoriet intagna litet julglädje. Sådana insamlingar anordnas vid denna årstid för sanatorierna landet runt, och allmänheten har städse med offervilja och förståelse, förvissade om det behjärtansvärda i saken, skänkt desamma sitt stöd. Julen är ju glädjens högtid, och är det inte så, att man begår den med större glädje, i medvetandet av, att man i sin, om också ringa, mån bidragit till att andra, sämre lottade medmänniskor också fått erfara något av julglädje och julstämning — särskilt då människor, som på grund av en svår sjukdom äro hänvisade att tillbringa julen på ett sjukhus, ett sanatorium — kanske år efter år?

Det är därför desto mer förvånansvärt, att Östersunds-Posten omedelbart under Hede-patienternas upprop låtit införa en "insändare", där en person, som betecknande nog kallar sig "En hård man", angriper denna julinsamling på ett lika smaklöst som ovederhäftigt sätt. Så här skriver "En hård man" bl. a.:

"Så pass väl ordnat som det nu är för dem, som verkligen äro i behov av det allmännas hjälp, är denna insamlingstrafik intet annat än ett oblygt ockrande på den allmänna viljan att hjälpa. Vederbörande äro på sjukhusen tillförsäkrade vad de under sin vistelse där behöva — antingen vederbörande själva eller deras anförvanter eller samhället svarar för kostnaderna."

Dessa rader tala för sig själva.

Insändaren menar helt enkelt, att i och med att pati-

(Forts. å sid. 8.)

Sångerna om kärleken

Av Bertil Malmberg

I.

Mörkt ringa i min själ de tunga orden,
och deras klang kan jag ej undanslipa:
Det finnes intet hårdare på jorden
än hjärtats hårdhet, själviskhetens klippa.

II.

Får du blott njuta som ett tryggt byte
en lycka utan brist och förorening,
synes dig livet utan vank och lyte,
som vore du all världens mitt och mening.

När lugn och segelklar din stjärna glänser,
finnes det intet som ditt hjärta sårar
— som vore andras nöd och andras tårar
ett skuggspel bortom verklighetens gränser.

Och ändå borde du förstå och känna
som egen skuld, att andra väsen lida.
Du borde känna deras tårar svida
och bränna mer än egna tårar bränna.

Så länge andra krossas under hjulet
av fattigdomen och det blindas tvånget
— är allt som du besitter orättfånget,
är själva brödet, som du äter, stulet.

III.

Du måste taga ansvar för din nästa,
får icke girigt, på din vinst förveten,
din egen makt och säkerhet befästa.
Ty din är skulden. Din är skyldigheten.

Det är din ondska vilken reser svärden,
från dig som alla synder sig förgrena.
Det är på dig det hänger om den rena
skapande viljan skall besitta världen.

Om denna tid av oro, kramp och plågor,
av djävulsschemats skumma nödtvång bunden,
skall kunna lösa sina samvetsfrågor,
måste ditt liv förvandla sig från grunden.

Du måste taga ansvar för din broder
och känna i ditt eget kött hans smärta,
som vore du hans fader eller moder,
och bedja Gud om ett förvandlat hjärta.

(Med författarens tillstånd ur den nyutkomna diktsamlingen "Sångerna om samvetet och ödet".)

EKO UR PRESSEN

(Forts. från sid. 6.)

enterna slippa svälta och fara illa under julhögtiden är allan rättfärdighet uppfylld.

Julglädje — julgåvor och andra extra anordningar, som enligt gammal tradition bilda den yttre ramen kring ett svenskt julfirande, är tydligen något, som enligt "En hård man" och Östersunds-Posten (som genom insändarens placering gjort gemensam sak med "den hårde mannen") bör förbehållas friska, lyckliga och välsituerade människor!

*

En av sanatoriets patienter har med anledning av "En hård mans" insändare tillstått *Arbetaren* följande redogörelse:

Hede tbc-sjukstuga ligger i Härjedalen, med plats för ett 35-tal patienter och så gott som alla, på få undantag när, ha varit arbetare och voro således medellösa när de blevo sjuka. Många ha varit här på sanatoriet från 2 å 3 upp till 8 år. Många äro stympade på ett eller annat vis, genom operativa ingrepp. (Tbc angriper ju vilken kroppsdel som helst.) Det praktiseras så, att kläder skola vi få genom kommunernas försorg, men toaletsaker såsom tvål, rakdon, eventuellt tandcreme o. d. får man hålla sig med själv. Nu har jag med flera lyckats, efter mycket betänkande från s. k. högre ort, utfå 5 kr. i kvartalet till s. k. fickpengar. Dessa 1 kr. 67 öre i månaden skola vi klara oss på, och ändå måste någon gång, utom toaletsaker, köpas en näsduk, en slips eller någon annan småsak, lagning av något plagg behöves o. s. v.

Den 18 oktober 1915

väckte herr G. Wahl i Stockholms stadsfullmäktige en motion om lämpligt arbete åt tuberkulossjuka konvalescenter, skriver F. D.

Den 21 i samma månad och samma år remitterades motionen till hälsovårdsnämnden. Det är således just nu i dagarna 23 år sedan denna viktiga sak fördes på tal i fullmäktige. Frågan om lämpligt arbete för tuberkulossjuka konvalescenter är i dag ett mycket brännande spörsmål, men den motion, som avser att råda bot på eländet, den har under tidernas lopp helt enkelt försvunnit.

1925 framförde fru Anna Johansson Wisborg en motion om inrättandet av ett dagssanatorium. Även detta överlämnades till hälsovårdsnämnden. Samma motionär föreslog år 1928 en utredning rörande en arbetskoloni för lungsjuka. Hälsovårdsnämnden fick saken om hand. Den 1 augusti 1929 skickades samtliga motioner till en av nämnden tillsatt kommitté. Dess öden är därefter icke bekanta. De begravdes i en kommitté.

Ovanstående intressanta aktstycke torde näppeligen tarva några kommentarer. Det visar endast, att de lungsjukas eftervårdsfråga är ett problem, som av vederbörande hittills helt enkelt ignorerats.

Nytt stort och modernt sanatorium i Finland. I Nurmijärvi i Finland har invigts ett stort nytt folksanatorium för bekämpande av lungtuberkulos — Kiljavannummi lungstötssanatorium, med 280 platser, av vilka en stor del reserverats för patienter från finska landskommuner inom Nylands län.

Det nya sanatoriet består sammanlagt av sex byggnader. Den centrala, dominerande är huvudbyggnaden, en dekorativ och fintlig funkisskapelse som, där den är som högst, omfattar hela nio våningar och som för övrigt utgör ett vinkelrikt konglomerat av partier med olika höjd, avpassade efter deras ändamål. Kring detta ståtliga centrum äro fem mindre byggnader grupperade i skogsterrängen.

Intet av patientrummen har mera än två sängar. Bl. a. finns ett bibliotek, mycket "funkisfiffigt" konstruerat, en läsesal med flera långa bord, som också uppvisa skrivattiralj, och tidskriftshyllor. Där finns vidare ett rökrum — för de patienter, som få röka — och centralradiorum, där utsändning automatiskt släppes lös och avstänges.

Vad radions avnjutande beträffar finns en myckenhet med högtalare, fördelade på så gott som alla sanatoriets avdelningar. Bland annat finns det sådana i ligghallarna, och för de patienter, som inte kunna lämna sina rum finns det ledningar med hörlurar, som kunna användas på rummet.

15 tuberkulosfall bland 1,970 studenter. Lunds studentkårs tuberkulosbyrå meddelar i sin verksamhetsberättelse för läsåret 1937—1938, att vid byrån under året undersökts 1,970 studenter och att bland dessa påträffats 13 nya fall aktiv lungtuberkulos i sådant stadium att de måst sändas till sanatorium. Utöver dessa ha två nya fall av tuberkulos påträffats, vilka f. n. vårdas i sina hem.

Bland de 432 undersökta sjuksköterskeeleverna ha påträffats 4 fall av aktiv tuberkulos vilka sänts till sanatorium, varjämte 6 fall bland dessa med tuberkulösa förändringar skötas i sina hem.

Barnsanatorium i Hälsingborg. En paviljong för tuberkulösa barn har nu öppnats vid Kungshults sanatorium i Hälsingborgstrakten, där plats finnes för 35 barn.

Skriv i kväll

efter prospekt över den
hermodskurs Ni vill läsa!

■ HERMODS, Malmö ■

En gammal friarhistoria

Av Josef Oliv

Sackeus i Sörgårn var en grann och hårfager yngling. Han gällde dessutom för att vara uträknader och illmarig. Flickorna i trakten voro lika galna efter honom som han var hatad av alla rödhåriga rivaler. Icke utan att han med tiden vart litet övermodig. Men när han till sist lade sig till med fickspegel och strök luggen bakåt, ackurat som den nye hjälpprästen, då ristade även gammalt folk på huvudet: högmod går före fall!

Hans gamla mor låg över honom med ständiga böner om att han skulle stadga sig och ta en kvinna till gården. Ty hon var utsliten och trött, gamla Sörgårsänkan, och ville se sitt hus i goda händer innan hon skildes hädan.

Men fast Sackeus hade fästmör i alla väderstreck, ville han ingalunda bestämma sig. Ingen kan säga att han var en dålig son för det. Han skulle så gärna lyda mor sin, tyckte han, bara han kunde bli klok på vem han borde ta bland alla töserna. Så stod saken. Och det var då han smidde ihop ett upptåg, som länge lät tala om sig i bygden.

Han var snäll till att skriva, och så satte han sig en dag neder och skrev ett brev till Anna i Storhagen:

"Kära Anna!

Var snäll och möt mig om lördag kväll vid den stora eken i Prästgårnsängen, där du vet vi bruka träffas, för det är något särskilt jag vill tala med dig om. Du kan ta på dig ett rött huvudkläde, så jag kan se i skymningen att det är du.

Kom säkert!

Din Sackeus."

Därpå skrev han ett likadant brev till Lisa i Skansen, till Brattängspigan, Alma i Sjöfallet, Stina i Bråten, Selma Rask och Klockarns Frida. Nu får det väl räcka, tänkte han. Sen så kryper jag upp i eken och har roligt. Då skall det väl också bli lättare för mig att välja, och åtminstone blir det då slut på allt käxandet.

Den utsatta lördagskvällen kom och Sackeus satt redan bekvämt till uppe i eken. Den som har längst till körkan är först framme, säger man, och den första som kom smygande i busklytet var Anna i Storhagen. Hon hade ett illande rött kläde över håret men var barfota, ty då springer en så lätt genom gårderna. Och nu satte hon sig på en tuva för att ta på sig skor och strumpor. Men bäst hon satt där knastrade det i buskarna, och då sprang hon upp med ena strumpan på och den andra i näven och sökte smita undan. Hon sprang rakt på klockarns Frida och så måste de stanna och hälsa.

— Du är ute och går i kvällninga, stammade Anna.

— Ja jag har vatt neråt Ölsremma ett slag och skulle väl hemåt nu, ljög Frida fräckt.

Och så skildes de åt. Men när de nu gått en bit vände de om, och så möttes de ånyo. Precis under den stora eken. Då anades oråd och så började de leta ut varandra så smått.

Under tiden hade alla de andra lekt gömma med varandra i småskogen och kommo så småningom fram till gläntan. Där stodo nu sju stycken långnästa flickor och tittade stint på varann. Och alla hade de eldröda huvuddukar.

Det började nästan bli litet varmt för honom uppe i eken

nu och han ville gärna byta fot. Så mycket elakt hade väl aldrig förr sagts på en gång, som när töserna nu fingo fart på tungorna. Och att det inte fanns nedrigare usling än Sackeus i Sörgårn det voro alla överens om. Tänk att lura hit dem alla, och så inte våga sig fram själv förstås. Men inte skulle någon av dem ens titta åt honom längre, så mycket var då säkert. Till sist togo de ett heligt löfte av varann att aldrig för någon levande yppa denna nesan. Varefter de gingo hem, vredgade i sina hjärtan.

Sackeus steg också snarligen ned.

✱

Men när Anna väl kommit hem och lugnat sig ett grand förmådde hon ändå inte ge upp att tänka på Sackeus. Det var så tyst och ensamt här hemma i Storhagen. Redan när hon var läsflicka hade hon brukat stanna då och då i sina sysslor och se bort tvärs över dalen mot Sörgårn. Alltid hade hon drömt så mycket om folket därborta. Kvällsolen brukade glimma som trolleld i Sörgårsfönstren.

Nu var det en måndagskväll på eftersommarn. Storhags-Anna kunde förstå att de mejade råg borta i Sörgårn. Det var för långt ditöver för att hon skulle kunna urskilja folk och få. Hon endast såg hur åkern ändrade färg och hur skylarna reste sig som av sig själv. Och hon kände med sig att hon en gång måste gå därborta som Sörgårsmor.

(Forts. å sid. 12)

Hon satte sig på en tuva för att ta på sig skor och strumpor.

FRÅN VÅR HORISONT

"Lort-Sverige" eller mönsterland?

En storm av förbittring har rasat över landet. Vildast har den gått fram över den skånska slätten, där grevarna på Skåningehus, Statarrup och Drängskövle rest sig som en man och med av indignation darrande stämmor ropat upp mot det norrländska öbacka:

— Vet hut, drummel! Vet hut, Lubbe Nordström!

Anledningen till denna förbittring är Lubbes radioföredrag om bostadsförhållandena på den svenska landsbygden, förhållanden, som han sammanfattat i det omdiskuterade ordet "Lort-Sverige". Lubbe Nordström har gjort den förvånansvärda upptäckten att landsbygdens arbetare inte alltid bo, som man kunde vänta sig i ett mönsterland, i det omskrutna medelvägens land.

Jag måste erkänna, att jag hör till de efterblivna människor, som icke äro i besittning av en radiopparat, och här därför ingen personlig uppfattning om Lubbes radioförkunsel. Av referat och uttalanden i pressen att döma, tycks hr Nordström emellertid gjort sig skyldig till att generalisera, och sådant är alltid farligt, men kan man nu vänta sig annat av en totalistisk författare?

*

Ett är dock visst: Anklagelserna mot Lubbe att han fabulerar, då han talar om urusla, dragiga, smutsiga och hälsovådliga lantarbetarbostäder, äro i högsta grad orättvisa. Men dessa ohygieniska bostäder förekomma inte bara i Skåne; jag tror inte att vi ha anledning att förhäva oss i detta avseende, antingen vi bo i Norrland, Västergötland eller Uppland. Det var inte länge sedan en provinsialläkare hade anledning påtala de minst sagt otidsenliga bostadsförhållanden, lantarbetarna på Stockholms stads gårdar få dragas med.

Själv har jag med egna ögon skådat en hel del i den vägen, och dessutom har jag under flera års sanatorievistelse på ett sanatorium, som till 75 procent frekventerats av statare och lantarbetare, hört de otroligaste saker. Hur bor en dräng på en gård i t. ex. Västergötland? Jag har förut betonat, att det är farligt att generalisera, men jag tors tryggt påstå, att minst hälften av lantarbetarnas bostäder skulle ratas av de flesta andra arbetare. Det är ingalunda ovan-

ligt, att drängkammaren är inrymd i ett stall eller ett lider, om där nu finns någon drängkammare alls! Det förekommer fortfarande, att det stackars hembiträdet på en lantgård är hänvisad att sova i samma säng som gårdens dräng (!) — det är ingenting att fnissa åt eller att hänföra till "det pikanta"; det är bara en sorglig bild ur det fattiga liv, som föres av landsbygdens tjänande ungdom. Jag har träffat inte en utan två jordbruksarbetare, som i all oskuldshelhet och utan att egentligen finna förhållandet anmärkningsvärt, förtalt mig detta. Därför tors jag också utan vidare garantera sanningsenligheten av detta sakförhållande. En "f. d. skånsk bonddräng" omtalar i en insändare i Aftonbladet, att han "varit anställd på en gård med 250 tunnland. "Vi voro där 5 st. drängar som hade husrum i kammaren (resten voro gifta och hade torpställe). Vi fem fingo ligga i 2 st. sängar (väggfasta lådor) med halm till madrasser utan lakan, samt två i en säng och tre i den andra."

*

Då man hör sådant, förvånar man sig inte övert, att tuberkulosen fått en så stor utbredning bland statare och lantarbetare. Otäta, dragiga, smutsiga bostäder, där tbc-bacillerna trivs och frodas, trångboddhet och bristande hygien äro mycket gynnsamma faktorer, då det gäller smittans överförande från den ena människan till den andra. Hur många unga människor i detta land ha inte blivit smittade av en tuberkulös sängkamrat? Hur många ha inte förkyllt sig och fått en bättre lungsäcksinflammation i en dragig drängkammare?

Allt detta går inte att avfärda med en överlägsen axelryckning. Allt detta är fakta, som kunna bevisas. Tänk — om man skulle våga — att göra en förutsättningslös utredning om bostadsförhållandena bland lantbrukets arbetare! Jag tror, att vi litet var skulle rysa inför resultatet.

Frågan är inte, hurdana förhållandena äro. Frågan är, om man vill se dem eller — om man vill blunda!

*

Det är f. ö. inte endast landsbygden, det gäller. Vi ha t. ex. en stor grupp arbetare, vilka — även om de inte utföra sitt arbete på svensk jord — dock höra till landet; jag menar de svenska sjömän, som på svenska kölar jorden runt arbeta för din och min försörjning. Har ni, ärade generalkonsul, sett hur det ser ut i skansen på det fartyg, som för hem edra kolonialvaror? Tja, säger ni, vi ha en lag som stadgar, att besättningen skall bo i tvåmanshytter, fast det finns ju föralldel fartyg, som t. v. beviljats dispens från denna bestämmelse.

Nåväl! Jag har själv "seglat till sjöss", jag har sett skansar och manskapshytter, som jag helt enkelt inte är man att beskriva. Jag har dödstrött och sömn-

(Forts. å sid. 14)

Drick och njut av

HERMES KAFFE

Ombud antagas.

Åberopa denna tidning.

KAFFE A/B HERMES

Liljeholmsvägen 4 - Stockholm 9

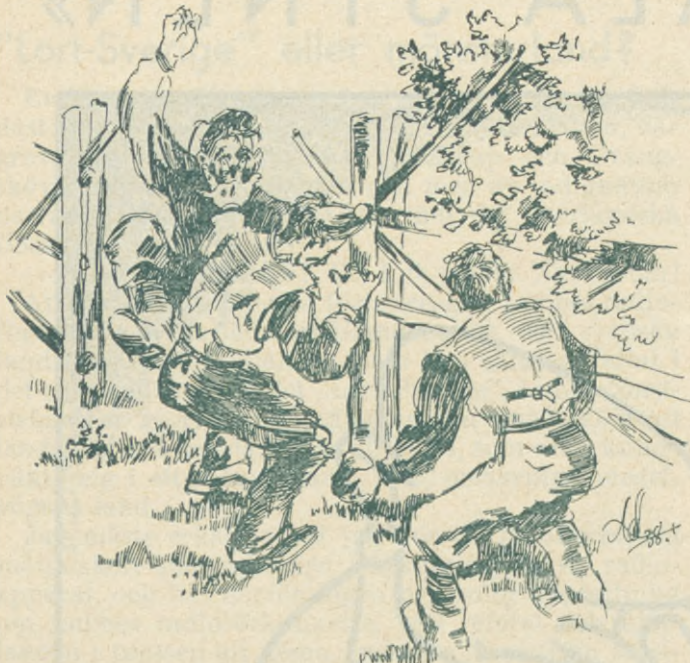
»DEN SOCIALA SYNEN»

på livets och samhällets olika företeelser har enligt Lubbe Nordström ännu icke slagit igenom hos allmänheten. Häri ligger alltså förklaringen till att ett så ringa fåtal av landets innebyggare upptäckt, hur det är ställt med de lungsjukas eftervård.

EN GAMMAL FRIARHISTORIA

(Forts. från sid 9)

Axel samlade ihop Sackeus-kalufsen och stoppade in den i ett hål... Pluggen efter med kraft.

Ju mer hon tänkte över desto mer förlåtande kände hon sig. Ja till slut började hon rent av tycka att det var rasande bra gjort av Sackeus hela spektaklet. Och riktigt rätt — åt de andra!

Hon var nog kanske litet kort om huvudet, Anna i Storhagen, men hennes hjärta var troget och varmt. Och hon funderade ut denna måndagskväll, hur hon skulle göra allt väl igen. Ett brev skulle hon skriva, och det var inte i går hon försökte sig på den saken. Till den ändan satte hon sig neder:

”Snella Sackeus Johansson

Ja ä så Lissen män ja feck förhinder för Grella kalvade ä kunne inte komma, män mina tanka vankade ändå åt det hålet ä den sum finge träffa dej Sackeus Johansson för Jag töcker um däj ändå och då kunne du väl komma hitt din kärra Anna Gunilla Andersdotter

Där var dock en annan av flickorna som ingalunda var så förlåtande i sitt sinne. Det var Lisa i Skansen. Hon brann av hämndbegär. Två storsväxta bröder hade hon, Erik och Axel, och de fingo ingen ro förrän de lovat att bistå henne. Brännvin skulle hon ge dem och tre skålpund snus. Och de lovade gärna, ity att Sackeus inte var älskad till överdrift av dem.

Emellertid gick det en tid utan att det tycktes bli något lämpligt tillfälle, ty Sackeus var som sagt en illmarig yngling med öron på spänn. Men en lördagskväll hade de mötts på ett dansgille i Unnasbyn, och när Sackeus gick hem fram på morgonkröken var det Erik och Axel som lägo på lur borta vid Sörgårsledet. Och så mycket stryk som nu bestods Sackeus i Sörgårn, det består knappt tolv tunnor råg.

Men när de smort honom så mycket de tordes, fick Axel plötsligt en idé...

— Det är rejäla ledstolpar ni består er med, ni Sörgåringar, sade han och blinkade åt Erik, men det är storaktigt med borrhål ni har i dem!

Och medan Erik höll den mörbultade Sackeus intill stolpen

täljde Axel till en plugg, samlade ihop den fagra Sackeus-kalufsen och stoppade in den i ett hål vid översta gångjärnet. Pluggen efter med kraft. Sedan sökte de igenom fickorna på den så ynkligt fjättrade ynglingen och kastade fällkniven hans långt in i skogen. Men fickspegeln fick han behålla.

— För här kan du stå och spegla dej tess körkfolket kommer, menade Axel.

— Äss du tränger till en krusetång får du nog låna en utå Jonstorpetösa, flinade Erik.

Och så drevo de iväg.

Men Sackeus stod där tyst. När de båda bröderna försvunnit i vägkröken, lirkade han med möda upp den hatade fickspegeln. Med en suck, ty den hade ändå kostat tolv skilling på marknaden i Gölingstorp, bröt han glaset mitt itu och lyckades med bitarna fila av luggen. Så vart han fri.

När han linkade hemåt, om och ledbruten, gjorde han dock ett beslut med sig själv. Och det beslutet grundade sig på ett brev, som han annars hela hösten rätt hjärtlöst begabbat.

Redan på söndagseftermiddagen spände han för sin finaste häst, for ned genom dalen, svängde över Nissabron och tog av upp till Storhagen. Där friade han till Anna och fick förstås hennes jublande ja. Men då var han kortklippt som en strykrädd skolpojke.

Så kom det till att Storhags-Anna ändå tog vid efter Sörgårsmor. Inte fick Sackeus anledning att sörja över det.

Nog för att det hände ibland, att Anna sökte ta tömmarna ifrån honom, i kraft av alla de pengar hon fört med sig i boet. Men då försummade aldrig Sackeus att föra på tal den stora eken i Prästgårnsängen. Och då teg alltid Anna visligen.

**kostnadsfri,
personlig
studierådgivning**

Efter ingående praktiska prov med goda resultat har BREVSKOLAN från och med i höst inrättat en kostnadsfri, personlig studierådgivning.

**Skriv i dag och begär våra blanketter
för sådan studierådgivning!**

BREVSKOLAN

KOOPERATIVA FÖRBUNDETS KORRESPONDENSSKOLA

STOCKHOLM 16

DEN FÖRSVUNNA REVERSEN

Av J. A. Göth

Det sades, att Kalle i Piparegården var av tattaresläkt, och olikt var det inte. Han var mörk i hyn, håret var glänsande svart, men konstigast var ögonen. Det fanns ingen som kunde säga, hurudan färg det var på dem. De kunde förvandlas tio gånger på en minut, från det oskyldigaste blå till det mest rödbruna, ilska, sprakande fyrverkeri. De kunde som en smal gnistrande strimma glimta fram för att nästa sekund stora, mörka och förvånade betrakta den som Kalle talade med.

Kalle hade en ogift syster, som tjänade hos honom. Hon var det grannaste kvinnfolk som fanns i bygden, och pojkarna var rent tokiga efter henne.

Axel i Sörögårn var äldste sonen och hade många syskon. När Axels far dog, blev det fråga om att sälja gården, men Axel var, som alla bra bondpojkar, fäst vid fädernetorvan, och han beslöt att försöka lösa ut de många syskonen. Men hur skulle det gå till? Den frågan hade skaffat Axel många sömnlösa nätter. Axel var ofantligt glad åt Tilda i Piparegårn, men hon var fattig, och skulderna blev ju hemska, om det också var någon som ville låna honom. Kalle såg nog förhållandet mellan Axel och Tilda. Han visste så väl, var skon klämde, han förstod, att de behövde hjälp, om de skulle kunna komma ihop. En dag träffade Kalle på Axel ute på åkern och sa till honom:

— Varför gifter du dej inte med Tilda, när ni vill båda två?

— Nä, vi kan inte. Då felar mej tre tusen kronor, annars blev då nog med däsamma.

— Den sorgen ska ja avhjälpa, om du vill. Du får ge mej revers och betala den, när du kan.

Axel antog med tacksamhet anbudet, och Tilda och han gifte sig, övertog gården och började bondens vanliga sega kamp för tillvaron. Det gick några år, Axel arbetade och skötte sin gård väl. Tilda slet inomhus, och det gick bra alltsammans. De båda svågrarna var de bästa vänner och trognaste grannar som tänkas kan. Axel gnodde ihop den första tusenlappen och lämnade sin svåger, ränta betalade han en gång om året. Det var aldrig fråga om några kvitton mellan svågrarna. Visserligen sa Tilda en gång:

— Du får väl kvitto av bror min?

Men Axel sa:

— Då behövs inte. När han fått ihop alltihop, så får ja reversen.

Sen nämndes det aldrig mera. Axel hade betalt de sista tusen kronorna och bad nu om reversen. Kalle skulle ta fram den, men då fanns den inte.

— Ja, då gör ingenting, ja hittar den väl och då får du den, sa Kalle.

Så blev det inte tal om saken på en lång tid. En dag blev det auktion i bygden, och där ropades ut en fin ko. Både Kalle och Axel var spekulanter, men Axel höll i längst och blev ägare av kon. Kalle var lindrigt nykter, han var ilsk. Ögonen var smala, och de flammade och gnistrade. Han gick nära intill Axel och väste fram:

— Hade du råd till att köpa den kon, när du hörde, att ja ville ha den. Då har du väl råd att betala mej de tretusen som du är skyldig mej?

Axel bleknade:

— Dem har du fått en gång, sa han.

— Ta fram kvitto, sa Kalle. Ja har åtminstone revers på dä.

Och Kalle grinade lömskt. Axel trodde, att hans svåger bara skojade med honom i fyllan och ilskan. Men några dar senare fick Axel stämning på tretusen kronor, enligt revers, samt ränta på ränta för de gångna sju åren och rättgångskostnader.

Det var ett hårt slag för Axel och Tilda. De hade slitit, försakat och sparat i sju år. Skulle de nu få börja på nytt igen? Axel och Tilda hade många överläggningar. Så beslöt de att vända sig till församlingens kyrkoherde, som de visste var ännu mycket mera full av knep än Kalle. Kyrkoherden lovade att åtaga sig saken. Han skrev ett brev till Kalle och bad honom gå in för att se på det nya skolhusförslaget. Som Kalle var i skolrådet, misstänkte han inte argan list. Men när han kom in, förstod han, vad det var fråga om. Prästen reglade dörren, tog nyckeln ur, stoppade den i fickan och berättade

J. A. Göth 381

Varför gifter du dig inte med Tilda när ni vill båda två?

hela historien, hur Kalle gjort från början och till slut. Kalles ögon var smalare och gnistrade mer än vanligt. När prästen slutat, väste han fram:

— Då ä lögn, prästrackare

Prästen kallgrinade och sa:

— Ja har bevis på dej, men ja vill inte ha mina sockenbor vid tinget. Men om du inte erkänner och lämnar mej reversen ögonblickligen, så befaller ja satan att komma och binda dej med mörksens kedjor. Tror du inte ja kan dä, om jag vill?

Det var dödstyst därinne. Så sa prästen med gravlik röst:

— Satan! Kom fram och tag hand om syndaren!

Från det stora skåpet hördes ett skrammel med tunga kedjor. Benen vek under Kalle, han famlade i bröstfickan efter reversen och sa:

— Nåd, här är den.

Då steg prästens odåga till son fram ur skåpet med en stockkätting i handen. Det påstås, att Kalles ögon aldrig varit så stora förr.

Axel fick igen sin revers, och prästens anseende som trollkarl var ännu mera befast. Kalle sålde sin gård och emigrerade till Amerika.

FRIA ORD

Plats har begärts för nedanstående:

Inför den stundande julen vill underteknad förening på det enträgnaste vädja till allmänheten om stöd och hjälp i arbetet för de lungsjuka i Malmö stad.

Den lungsjukes konvalescenstid efter utskrivning från sjukhus eller sanatorium är synnerligen lång, och under denna tid är i de flesta fall offentligt understöd den enda existensmöjligheten. Dessa understöd kunna knappast sägas vara tillräckliga; endast det allra nödvändigaste kan understödstagaren skaffa sig. Varje liten extra hjälp är sålunda synnerligen välkommen.

Under de sistförflutna två åren ha julinsamlingar liknande denna företagits med goda resultat. Malmö stads innevånare har visat vackra prov på givmildhet, och de influtna gåvorna ha varit till stor välsignelse. Även de å stadens sjukhus intagna lungsjuka komma i åtnjutande av denna julinsamling.

Vi vilja därför uttrycka en förhoppning om att även i år bliva ihågkomna. Varje bidrag, i kontanter eller in natura, emottages med största tacksamhet.

Tänk i juletid på de lungsjuka!

Malmö i oktober 1938.

*Understödsföreningen för lung-tbc.-sjuka i
Malmö stad.*

*J. B. Ahlbom,
Ordf.*

Ovanstående behjärtansvärda upprop vilja underteknade på det varmaste rekommendera.

*Alfred Wihlborg, P. Bergman, E. Selander,
Kyrkoherde. Dispensärläkare. Överläkare*

*H. Thomsen,
Dispensärsköterska.*

Föreningens adress: Almbäcksgatan 2 B, Malmö. Tel. 157 95 kl. 10—13. Postgiro: 39440.

Redovisning kommer att offentliggöras i tidningen.

FRÅN VÅR HORISONT

(Forts. från sid. 10)

drucken vacklat omkring nattetid på däck, utdriven från kojén av 10.000 vägglöss, vilka icke resignerat trots att jag dränkt in lakanen med fotogen, som givit mig en dundrande huvudvärk. Jag har erfarit sensationen av den obeskrivliga luften i en skans föröver, där 12 man sova och det inte går att öppna "fönstren" (för att tala "landkrabbspråk") därför att man då skulle få besök av en större del av Atlanten.

Är det en tillfällighet att tuberkulosen är så utbredd bland sjöfolk, som den är?

*

"Husen ha tuberkulos i detta överdrivet trista stadskvarter",

skriver Johannes Edfelt i en dikt, som publicerats i denna tidskrift. Bättre kan man inte beskriva vissa av storstadens hyreshus. Trots bostadssubvention. HSB-byggen och andra moderniteter bor fortfarande en stor del av storstadens befolkning i bostäder, som i hygieniskt avseende lämna en hel del övrigt att önska.

I råkalla, fuktiga, dragiga rum bo fortfarande lungsjuka människor, som efter sanatorievistelsen ordinerats hälsosamma och soliga bostäder. Vem bekymrar sig om den saken? De äro ju ändå lungsjuka, förlorade för sambället!

Huvudsaken är väl, att man ger den, som vågar kritisera "medelvägens land" en grundlig avbasning!

Juan.

Lungtbc starkt på retur i Stockholm.

Rekordlåg dödssiffra 1937.

Om man bortser från åderförkalkning, är kräftan den folksjukdom som kräver de flesta liven, enligt vad som framgår av hälsovårdsstatistiken för Stockholm år 1937.

I kräfta avled under året 855 personer mot ett medeltal av 748 under åren 1928—37. Årets siffra utgör 13,98 % av samtliga dödsfall. Kräftsjukdomen, som de senare åren visat rätt stark ökning, vägde åren 1930 och 1931 nästan jämnt med tuberkulosen, men från 1932 har den förra fått övertaget. Tuberkulosen har alltmer minskat i frekvens, och årets dödsfallssiffra i lungshot, 402, är den lägsta hittills observerade. Medeltalet för 1928—37 var 544. Dödsfallen på 1,000 invånare i lungshot och struptuberkulos utgjorde år 1937 bland män 9,95, bland kvinnor 0,57, sålunda en rätt betydande skillnad.

Centralsdispensär inrättas i Kalmar. Kalmar läns landsting har anvisat 55.000 kr. för inrättande av en centralsdispensär i Kalmar.

SCHACKSPALTEN

Red. av Carl Bülow.

Från turneringen i Plymouth.

<i>Vit:</i>	<i>Svart:</i>
<i>Aljechin</i>	<i>Milner-Barry</i>
1. d4	Sg8—f6
2. c4	e6
3. Sc3	Lb4
4. Sf3	b6
5. Lg5	Lb7
6. e3	H6
7. Lg5—H4	00

Det av svart använda försvaret är rätt bra, men här finner han inte den bästa fortsättningen. Starkast har nog varit 7. —, Lb4×e3. 8. b2×e3, d7—d6 jämte De7 och e6—e5 för ett bättre spel.

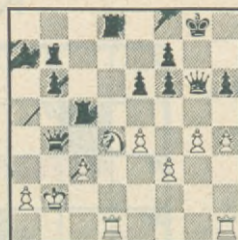
8. Ld3 d5

Svart har nu inget bättre mot den hotande framstöten e3—e4.

9. e4×d5	Dd8×d5
10. LH4×f6	g7×f6
11. e4	Dd5—H5
12. g4!	DH5—g6
13. De2	Sd7
14. H4	e7—c5
15. 000	e5×d4
16. Sf3×d4	Sc5
17. f3	Se5×d3
18. De2×d3	Tf8—d8
19. Db5	Lb4×c3
20. b2×c3	Ta8—c8
21. Kb2	Tc8—c5
22. Da4	Tc5—a5
23. Db4	Ta5—c5

I avsikt att hindra vits dam att tränga in på e7. Härpå har emellertid vit en fin kombination.

Ställning efter svarts 23:e drag:

24. Sd4×e6!!	Td8×d1
25. TH1×d1	f7×e6
26. Td1—d8+	Kg7
27. Td7+	Kg8
28. Td7×b7	Dg6—e8
29. Kc2	Da8
30. Td7	Db8
31. Dd4	Db8—H2+
32. Kd3	DH2×H4
33. Td7—d8+	

Svart uppger enär på 33—, Kg7 följer 34. Dd7+ jämte 35. Tg8 matt.

PROBLEM 2.

Vit gör matt i tre drag.

Lösning av Problem 1.

1. Vit: Ka6, De1, a7.
Svart: Ka8, La3, d7, e6. 1. De1—e5.

Nyhet i Status 1939:

Patienternas spalt.

För att knyta förbindelsen fastare mellan de olika sanatorierna i landet, har Tidskriften Status gått i författning om att nästa år anordna en särskild

Patienternas spalt.

Kamrater å landets sanatorier!

Skriv till oss om vad som händer och sker på Edert sanatorium — referat av schack, kroket- och andra fester, kåserier och funderingar om sanatorielivet!

Vi föreslå, att varje patientförening utser en referent, som ombesörjer denna korrespondens till vår tidskrift.

Som en uppmuntran betala vi 5 öre per tryckrad för infört referat eller kåseri, som vi anse lämpligt att införa.

Medarbeta i Status!

Kom ihåg, att Status är Din egen tidning —
Riksorgan för Sveriges lungsjuka!

REDAKTIONEN.

Status

decembernummer utkommer inom kort som

Jul- och Nyårsnummer

med bl. a. originalnoveller av flera av våra förnämsta författare. Rikt illustrerad!

Tillhandahålles av våra ombud landet runt och kan rekvireras direkt från

Tidskriften STATUS - Götgatan 83 - Stockholm genom insändande av likvid per postgiro 154420.

Pris 1 kr.

KORSORD N:r 7

Vågrät.

1. Tages med välbehag av somliga.
4. Blåsinstrument.
8. Mindervärdig.
11. Hästdjur.
13. Saknas tydligen ej i Spanien.
15. Överläggning.
18. Är boxningsringen en!?
20. Rent ut sagt förbaskad.
21. Feminint plagg.
23. Mitt itu.
24. Synderska.
25. Väsen.
27. Folk.
29. Arbeta hårt och fort.
30. Förorsakar en minskning av tillgångarna, men kan även vara orsak till en ökning av desamma.
32. Utpekande.
33. Dalarnas hopp på gräsmattan.
35. Bör huskatten vara.
36. Stor fågel.
38. Är nog pessimisten sällan.
39. Brukar avläggas.
40. Är Tarzan.
41. Samlas i lador.
42. Eftertraktat av skidåkaren.
43. Vanlig rovplats.
44. Uppmaning till oartig dam.
45. Fabriksstad på andra sidan pölen.
47. Kan möjligen utbytas mot "make up".
49. Är tjockisen om kinderna.
51. Kan man tryggt påstå att Agust Vrak är.
52. En sådan med några nollor, skulle vi nog i allmänhet vilja ha.
54. Kan vara papper.
55. Hålla sig furstliga personer med.

Lösning till Korsord n:r 5.

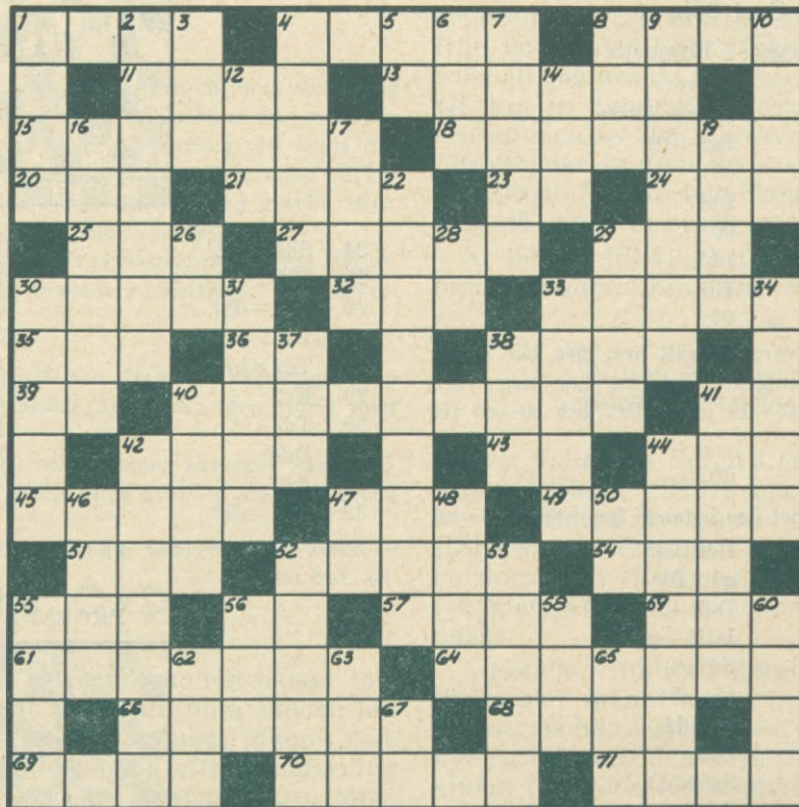
Vågrät.

1. Allitteration. 10. Ås. 11. Öre. 12. Rad.
13. Is. 15. Sko. 16. Sik. 18. God. 20. Spå. 22. Neutral. 23. Emu. 25. Boggi.
27. Antal. 29. Er. 30. Banal. 33. O. D.
34. Yrka. 35. Auto. 37. Äkta. 38. Knapp. 39. Rabe. 40. Anno. 41. Spis.
42. Tö. 44. Musik. 47. Av. 48. Ester.
51. Smide. 53. Lav. 54. Överste. 56.

Lat. 57. Ion. 59. Lie. 60. Gal. 62. Em. 64. Dee. 66. Ull. 67. An. 68. Överkonstapel.

Lodrat.

1. As. 2. Lök. 3. Ironi. 4. Te. 5. Edit. 6. Ar. 7. Tagla. 8. Ido. 9. Ni.
10. Årsberättelse. 14. Skuldmedveten.
15. Säg. 16. Sula. 17. Kria. 19. Det.
21. Por. 24. Mao. 26. Görande. 28.

56. Vädja och kemiskt tecken.
57. Uttrycker befintlighet.
59. Bägare.
61. Hög skola.
64. Gör fiskaren.
66. Bör ej potatisen vara.
68. Stad som gått till historien.
69. En sådan bör ej stå öppen, när familjen är borta.
70. Är kinesen.
71. En riktig skojare.

Lodrat.

1. Har människan bara en — dock icke alltid.

2. Ord som knappast passar för Lennart Strandberg.
3. Postförkortning.
4. Fröhus.
5. Titta.
6. En ful fisk.
7. Simplare ord för händer.
8. Spets.
9. Hyllningssång i skymning.
10. Knäppinstrument.
12. Kärve.
14. Medelpunkt.
16. Vill nog barberaren se den anländande kunden.

17. För åkerbrukaren.
19. Avvisande.
22. Otrevlig typ.
26. Och.
28. Buske.
29. Enhet.
30. Anrätta.
31. Syd-europeisk stad.
33. Växer ovan jorden.
34. Vanligt att piraten är.
37. Slukar spisen.
38. Smådjur.
40. Offer.
41. Mått.
42. Rista.
44. Vila.
46. Sfär.
47. Interjektion.
48. Händelserik plats.
50. Egyptisk gud.
52. Bekant stad från spanska inbördeskriget.
53. Bergsbo.
55. Märke.
56. Straffinsats.
58. Först av otaliga.
60. Söker detektiven efter.
62. Afrikansk udde och säger Hitler, när han skall säga nu.
63. Fågel.
65. Ö i sund.
67. Omtvistat tilltalsord.

Lösningar till "Korsord n:r 7" skola vara oss tillhanda *senast före den 1 jan.* För den först öppnade rätta lösningen betalas 5 kr. Pristagarens namn offentliggöres i januari-numret 1939.

Obs! Skriv "Korsord n:r 7" på kuvertet och adressera till *Tidskriften Status*, Götgatan 83, Stockholm.

Natrium. 30. Bakom. 31. Nyans. 32. Lapsk. 34. Yta. 36. Oas. 43. Ösa. 45. Usel. 46. Inse. 47. Ada. 49. Tvi. 50. Röner. 51. Segla. 52. Ill. 55. Rion. 58. Ode. 61. Alp. 63. Mö. 65. Ek. 66. Ut. 67. Al.

Först öppnade rätta lösningen hade insänts av fröken Margit Werngren, Söderby sjukhus, avd. 9, sal 2, Uttran, som får femman på posten.

"STATUS"

är de lungsjukas egen tidskrift!

är startad, driven och kontrollerad av de lungsjuka själva!
är det enda officiella organet för de lungsjuka i Sverige!